

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/23-16860
Otsuse kuupäev 30.05.2024
Komisjoni koosseis Aase Sammelselg

Tarbija
Kaupleja Levikom Eesti OÜ (12678473)

Tarbija nõue Kohustuse puudumise tuvastamine (seadmete renditasu arvete tühistamine)

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. Tuvastada, et Levikom Eesti OÜ-l ei ole tarbija vastu alates 6.juunist 2023 tootelepingu nr 3303183 alusel lepingu täitmise nõuet, sh tasunõuet terminalseadmete rendi eest.
3. Kauplejal teatada tarbijale nõuete puudumisest 5 päeva jooksul arvates otsuse saamisest.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast teatama kirjalikult Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Tarbija allkirjastas 4.aprillil 2019 kaupleja tüüptingimustel kliendilepingu nr 303183, mis on raamlepinguks kaupleja teenuste osutamisel ja/või kaupade ostmisel. Komisjonile on esitatud samal kuupäeval allkirjastatud tooteleping nr 303183 (liitumisleping), millega on kaupleja võtnud endale tähtajata kohustuse võimaldada Harjumaal, Raasiku vallas, Raasiku alevikus asuva liitumispunkti kaudu internetiteenust paketi Kodunet VF 50 (eramaja internet 50/20 mbit/s). Sama lepinguga on kaupleja andnud tarbija kasutusse seadmed NanoBeam (sn : FCECDA9CF986) ja hAP AC Lite Tower (sn : 9E94097BBA61). Leping järgi on teenus aktiveeritud 27.märtsil 2019.

1.juuni 2022 kirjaga teatas kaupleja, et loeb liitumislepingu lõppenuks alates 5.juunist 2022, millisest ajast hakkab tarbijale teenust osutama Rednet OÜ; teenuse osutamise üleminek toimub sujuvalt ilma tehniliste katkestusteta. Pärast 5.juunit 2022 ei esitanud kaupleja tarbijale arveid.

3.novembril 2023 sai tarbija OÜ-lt Levicom tasunõude, mille järgi oli tal juunist 2022 kuni oktoobrini 2023 kogunenud seadmete rendi võlgnevus kaupleja ees kogusummas 116,80 eurot. Tarbija võlgnevust ei tunnistanud; järgnenud e-kirjavahetuses pooled kokkuleppele ei jõudnud. Detsembris 2023 esitas kaupleja tarbijale arve nr 202309456 novembri eest 6,46 euro tasumiseks seadmete rendi eest. Arve järgi oli tarbijal koos varasema võlgnevusega maksekohustus kokku 129,72 eurot.

Tarbija väidab, et kaupleja teenuse võttis täies ulatuses üle OÜ Rednet, kes teatas sellest 3.juuni 2022 kirjaga. Kaupleja ei ole andnud mingeid selgitusi, et rendileping jääks kehtima või et kauplejal oleks seadmete vastu mingi huvi; kaupleja ei ole seadmeid tagasi nõudnud.

Tarbija väidab, et tal ei ole kaupleja seadmeid vaja ja ta ei soovi neid välja osta. Ta ei kasuta lepingus märgitud aadressil sideteenuseid rohkem kui aasta kestel. Umbes poolteist aastat hiljem varasemate kuupäevadega arvete esitamine tuli tarbijale üllatusena.

Tarbija palub tuvastada, et tal puudub alates 6.juunist 2022 kaupleja ees rendi tasumise kohustus.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja tarbija etteheidetega ei nõustu. Kaupleja väidab, et lõpetas 1.juuni 2022 teate alusel alates 5.juunist 2023 vaid sideteenuse osutamise; tarbijale ei ole teatatud, et samast ajast lõpeb ka kliendiseadmete renditeenus.

Tarbija võis seadmeid kasutada teiste sideteenuste pakkujate võrgus ka pärast sideteenuse lepingu lõppemist, mida ta ka tegi ilma kauplejale renti tasumata. Kaupleja ei teadnud 1.juuni 2022 teate esitamisel, mida tarbija seadmetega teha soovib ja kas need ühilduvad uue teenusepakkuja võrguga; kaupleja eeldas, et tarbija on tutvunud kaupleja üldtingimustega, kus on selgelt kirjas, mis juhtub kui tarbija seadmeid ei tagasta või välja ei osta või kui sideteenuse leping lõpeb. Üldtingimustest ei tulene, et tarbijal on õigus seadmeid tasuta kasutada või need peale lepingu lõppemist endale jätta. Tarbijaga sõlmitud tähtajalises lepingus on seaadmete rendihind seotud teenuse hinnaga; pärast lepingu tähtaja saabumist, muutus leping tähtajatuks ning arvetel kajastus kaupleja hinnakirjas ettenähtud tähtajatute lepingute rendi hind.

Sideteenuse ja renditeenuse lepingud on eraldiseisvad, mida tarbija pidi järelutama ka seni esitatud arvetest. Kaupleja ei saanud ESS §-s 89 lg 9 sätestatud kohustuse tõttu rendilepingut üles öelda; seda õigust sai kasutada vaid tarbija.

Kaupleja majandustegevus on saneerimisel; kauplejal puudub võimalus jätta tarbija vastu nõue esitamata, kuna see kahjustaks teiste võlausaldajate huve. Tarbija pidi 1.juuni 2022 teatest aru saama, et kaupleja lõpetas vaid sideteenuse osutamise lepingu ja pärast sideteenuse pakkuja vahetumist kuuluvad seadmed jätkuvalt kauplejale ning rendileping kehtis edasi. Mistahes muudatustest pidi tarbijat teavitama uus teenuse osutaja.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseseaduse (TKS) § 51 järgi lahendatakse tarbijavaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Poolte selgituste järgi põhineb vaidlusalune õigussuhe sideteenuse osutamise lepingul elektroonilise side seaduse (ESS) § 91 tähenduses. ESS 91 lg 3 järgi kohaldatakse eriseadusega reguleerimata küsimustes sellele lepingule võlaõigusseaduse sätteid.

ESS § 91 järgi toimub sideteenuse osutamine lõppkasutajale sideteenuse lepingu alusel; sideteenuse leping on liitumisleping või muu sideteenuse osutamise leping. Sideteenuse lepingu sõlmimisel ja täitmisel, samuti lepingu muutmisel ja lõpetamisel tuleb tarbijale tagada vähemalt seaduses ettenähtud õigused; seadusega võrreldes tarbija õigusi piiravad kokkulepped on tühised (ESS § 92).

Esmalt hindab komisjon kaupleja tüüptingimuste siduvust, so tüüptingimuste muutumist lepingu osaks.

Komisjonile on esitatud kaupleja poolt ettevalmistatud kliendileping ja tooteleping, mis on vormistatud 29.märtsi 2019 kuupäevaga, kuid tarbija poolt allkirjastatud 4.aprillil 2019; tootelepingus on märges, et teenus aktiveeriti 27.märtsil 2019, so enne kirjaliku lepingu vormistamist.

VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada. Tüüptingimuste muutumist lepingu osaks peab tõendama tüüptingimuste kasutaja.

Kõnealusel juhul on kaupleja tüüptingimuste kasutamisele viidanud kirjalikult vormistatud kliendilepingus ja tootelepingus, mis on toimunud pärast teenuse aktiveerimist. Komisjoni hinnangul on teenuse aktiveerimine võimalik vaid juhul, kui pooled on sideteenuse osutamises kokku leppinud ja kaupleja on selleks vajalikud terminalseadmed paigaldanud. Sellest järeldab komisjon, et hilisemalt 27.märtsil 2019 oli leping tarbijaga suulises vormis sõlmitud.

Komisjonile ei ole esitatud tõendeid, mis tõendaks, et enne 27.märtsi 2019 või sellel kuupäeval teenuse aktiveerimisele vahetult eelneval ajal oleks kaupleja kasutatavatele tüüptingimustele piisavalt selgelt viidanud; samuti, et tarbijal olnuks alust nende tingimustega enne lepingu sõlmimist tutvuda.

Eelnevat kokku võttes ja arvestades asjaolu, et kirjalikus vormis sõlmiti lepingud tagantjärele alles pärast lepingu olulistest tingimustest kokku leppimist ja täitmise alustamist (teenuse aktiveerimist), leiab komisjon, et kaupleja ei ole enne tarbijaga lepingul põhineva suhte loomist ega selle loomise ajal kasutatavatele tüüptingimustele piisavalt selgelt viidanud ning kaupleja tüüptingimused lepingu osaks ei ole.

Komisjon hindab kõnealuste lepingute täitmisega seonduvat lähtudes eritingimustest ja seaduses selle lepinguliigi kohta sätestatust. Komisjon märgib ka, et tüüptingimustes sisalduvad, kuid seadusega vastuolus olevad tingimused on tarbijalepingus tühised; seega ei oma tüüptingimuste sisu vaidluse lahendamisel ka määravat tähendust.

Teiseks hindab komisjon, kas ja kui, siis milline mõju oli poolte lepingulisele suhtele kaupleja 1.juuni 2022 teatel.

Kaupleja 1.juuni 2022 teatest on võimalik aru saada, et kaupleja luges klientidega sõlmitud liitumislepingud lõppenuks 5.juunist 2022, millisest ajast jätkab teenuse osutamist teine äriühing. Kaupleja selgitas, et tehniline üleminek toimub katkestusteta ning uue teenuse pakkujaga tuleb klientidel lepingu sõlmimiseks ise ühendust võtta.

Kaupleja selgitustest saab komisjon aru, et kaupleja käsitab 1.juuni 2022 teadet lepingu ülesütlemise teatena, millega öeldi üles osa tootelepingust nr 303183, so tootelepingus sisalduv liitumisleping (sideteenuse osutamise leping). Komisjon kauplejaga ei nõustu.

Sideteenuse lepingu ülesütlemine on reguleeritud ESS §-s 100, mille lõike 2 järgi on sideettevõtjal õigus leping ilma eelneva etteteatamiseta üles öelda, kui sideteenuse osutamist on tarbijale eelnevalt piiratud seaduse § 98 lõike 1 punktide 1-3 ja 5 ettenähtud alustel ja piiramise alus ei ole ära langenud ühe kuu jooksul piirangu rakendamise aluse tekkimise päevast arvates. Osundatud seaduste järgi on kauplejal õigus leping seaduses ettenähtud korras üles öelda vaid juhul kui 1) tarbija on lepingut rikkunud, 2) kaupleja on andnud rikkumise kõrvaldamiseks tähtaja ja 3) tarbija ei ole rikkumist kõrvaldanud.

Kõnealusel juhul on kaupleja lepingu lõppenuks lugemise teate vormistanud masskirjana, so adresseerituna kõikidele Levikom Eesti OÜ klientidele. Masskiri ei saa olla sideteenuse lepingu ülesütlemise tahteavalduseks, kuivõrd adressaadita masskirjas ei ole tuginetud ega saadudki tugineda tarbijapoolsele lepingu rikkumisele.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja 1.juuni 2022 teade ei ole hinnatav lepingu ülesütlemise tahteavaldusena. Kuivõrd lepingu lõpetab üksnes õiguspärane tahteavaldus, ei ole 1.juuni 2022 teatel tarbijaga sõlmitud kliendilepingut ega ka tootelepingut lõpetavat tähendust.

Järgnevalt hindab komisjon, kas kaupleja 1.juuni 2022 teatel on tootelepingut muutev tähendus.

Kaupleja selgitustest on võimalik aru saada, et kaupleja arusaama kohaselt jäid poolte vahel alates 6.juunist 2022 kehtima seadmete renti puudutavad kokkulepped. Komisjon kauplejaga ei nõustu.

ESS § 99 järgi võib sideettevõtja ühepoolselt muuta sideteenuse lepingu tingimusi, kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmisest või kui pärast sideteenuse lepingu sõlmimist muutuvad lepingu sõlmimise aluseks olnud asjaolud ja sellega kaasneb sideettevõtjal lepingu täitmise kulude oluline suurenemine (lg 1). Lisaks seaduses sätestatule võib sideettevõtja muuta sideteenuse lepingut vastavalt sideteenuse lepingus sätestatud tingimustele. Sideettevõtja ei või muuta

tähtajalise kohustusega sideteenuse lepingu tasu ja sideteenuse põhiomadusi ühepoolsetl tarbija kahjuks sidusustähtaja jooksul, välja arvatud juhul, kui muudatus on tingitud õigusakti muutmisest või valitsusasutuse otsusest (lg 2'). Lepingu muutmise kavatsusest tuleb teavitada vähemalt üks kuu ette teatega, mis on pealkirjastatud „Lepingu muutmise” ning teates tuleb märkida muudetavad tingimused, lõppkasutaja õigus muudatustega mittenoustumise korral leping lisakuludeta üles öelda ühe kuu jooksul pärast vastava teate saamist ning tingimuste muutmise põhjus ja õiguslik alus (lg 3).

Kaupleja on 1.juuni 2022 kirja saatmist põhjendanud ettevõttesse investorite kaasamisega ja tegevuse ümberkorraldamisega, mis ei ole sideteenuse lepingu ühepoolse muutmise õigustamiseks piisav. Komisjoni ette toodud asjaoludel lasus kauplejal kohustus täita lepinguid tarbijatega kokkulepitud sidusustähtaja lõpuni; kõnealusel juhul tähtajatult.

Kaupleja ei ole esitanud komisjonile mingeid tõendeid, mis kinnitaksid kaupleja väiteid selles, et kaupleja on avaldanud tarbijale tahet muuta tootelepingut nr 303183, so lõpetada internetiteenuse osutamine ja jätkata lepingu täitmist terminalseadmete rendi osas. 1.juuni 2022 teates sellekohast teavet ei sisaldu; enne 3.oktoobri 2023 meeldetuletuskirja saatmist ei ole kaupleja muid teateid tarbijale saatnud. Komisjon ei nõustu kauplejaga selles, et tarbija pidi ise aru saama, et rendisuhe jätkub või siis ise välja selgitama, mis saab kaupleja poolt üleantud seadmetest. Lepingu sõlmimine ja muutmine saab toimuda üksnes tahte ja selle avaldamise teel. Kuivõrd kaupleja ei ole seaduses ettenähtud viisil tarbijale lepingu muutmise kavatsusest teada andnud (tahet avaldanud), ei saa tarbijale panna kaupleja tahteavalduste äraarvamise või oletamise kohustust.

Tootelepinguga tarbija kasutusse antud seadmed on terminalseadmed, mille kasutamine on seotud sideteenuse osutamisega (ESS § 2 p 60). Kaupleja ei ole tõendanud, et oleks tarbijale lepingu sõlmimisel selgitanud, et seadmete rent ei ole seotud sideteenuse paketiga. Kaupleja ei ole selgitanud, kas tarbija kasutusse antud terminalseadmed olid kasutatavad teise sideettevõtja sidevõrgus või mitte. Samuti ei ole kaupleja teatanud tarbijale, et soovib tarbijalt terminalseadmete tagastamist või nende endale jätmise soovi korral seadmete jääkväärtuse hüvitamist.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja 1.juuni 2022 teatel ei olnud lepingut muutvat tähendust. Pooled ei vaidle selles, et tarbija ei esitanud kauplejale lepingu ülesütlemise avaldust; seega olid tarbijaga sõlmitud lepingud jätkuvalt siduvad ja kuulusid täitmisele.

Järgnevalt hindab komisjon, kas kauplejal on tarbija suhtes lepingu täitmise nõue.

Kõnealune tooteleping oli sõlmitud määramata tähtajaga. Pooled ei vaidle selles, et kaupleja ei ole alates 5.juunist 2022 tarbijaga sõlmitud tootelepingu alusel internetiteenust pakkunud ega lepingu alusel arveid esitanud (kuni 2023 sügiseni). Poolte selgitustest saab komisjon aru, et leping anti üle teisele sideteenuse pakkujale ning see kehtis muutmata kujul ajani, kui leping lõpetati lepingu ülevõtja või tarbija poolt muul õiguslikul alusel või poolte kokkuleppel (komisjonile ei ole need asjaolud teada).

Käesoleva vaidluse esemeks ei ole lepingu ülevõtmisega seonduva hindamine; samuti lepingu ülevõtjaga edasiselt sõlmitud võimalike kokkulepete sisu. Tarbija õigusi ei puuduta lepingu üleandja ja ülevõtja vaheliste kokkulepete sisu ja nende täitmine. Kaupleja teatas 1.juuni 2022

kirjaga kõikidele klientidele, et teenust osutab edasiselt teine ettevõtja ja lõpetas samast ajast lepingu täitmise.

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tarbija ei võinud eeldada seadmete üleminekut teisele sideteenuse pakkujale. Kaupleja 1.juuni 2022 teate sisust ja hilisemast tegevusest (tegevusetusest) järeldab komisjon, et kaupleja tahe oli lepingust tekkinud kohustused ja õigused teisele isikule üle anda. Sellise sisuga teate saamisel oleks iga samas olukorras heas usus tegutsev mõistlik isik aru saanud, et tema jaoks muutub vaid teenuse pakkuja ja lepingusse astub lepingu ülevõtja.

Tarbija oli kaupleja teate ja tegevuse põhjal õigustatud järeldama, et lepingust tekkinud kohustused tuleb edaspidi täita uuele võlausaldajale. Kaupleja lepingu täitmise nõue lõppes lepingu üleandmisega; peale lepingu üleandmist üleandjal lepingu täitmise nõuet ei teki. Selle vaidluse esemeks ei ole asjaolud, kas ja millises mahus toimus tarbija kohustuste täitmine kolmanda isiku (lepingu ülevõtja) ees.

Komisjon selgitab, et samas lepingus võivad sisalduda mitmele lepinguliigile omased tingimused; sideteenuse ja selle osutamiseks vajalike terminalseadmetega seonduva käsitamine ühes lepingus on tavapärane ja elektroonilise side seaduse mõtte kohaselt pigem nõutav. Pooled võivad seadmetega seonduvas sõlmida eraldiseisvad lepingud, kuid kauplejal lasub tarbijalepingus lepingulise struktuuri ja loodavate õigussuhete selgitamise kohustus (TKS § 3 lg 2; ESS § 95'; VÕS § 14').

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tarbija pidi kahe eraldiseisva lepingu sõlmimise järeldama tarbijale esitatud arvete põhjal. Lepingu täitmiseks esitataval tasunõudel (arvel) hinna kujunemise lahti kirjutamine on tavapärane ja tarbijalepingutes ka üldjuhul nõutav. Sellest ei saa aga teha järeldust, et arvele märgitud hinna komponendid viitavad eraldi lepingutele. Komisjonile on esitatud kaupleja 31.detsembri 2023 arve nr 202309456, milles on rõhutatult märgitud teenuse periood (dets 2023) ja lepingu number (303183). Sellest järeldub, et kaupleja pidas oma majandustegevuses samuti arvestust vaid ühe, mitte kahe lepingu alusel. Puuduvad mistahes tõendid selles, et tarbija pidi aru saama, et rendileping on sõlmitud eraldiseisvalt ja 1.juuni 2022 teatel ei ole sellele (eraldiseisvale) lepingule mingit mõju.

Komisjonile teadaolevalt ei ole kaupleja ka esitanud tarbijale seadmete tagastamise nõuet; seega ei ole tarbija langenud seadmete tagastamise kohustusega viivitusse ning kauplejal ei saa olla VÕS §-s 335 ettenähtud nõudeid. Komisjon selgitab tarbijale, et kui tarbija valduses on teistele isikutele (sh kaupleja) kuuluvaid seadmeid, lasub tarbijal nende esemete suhtes samaväärne hoolsuskohustus, kui ta rakendab oma asjade suhtes.

Seadmete edasise saatusega, sh nende demonteerimise ja jääkväärtusega seonduv väljub käesoleva vaidluse raamidest. Siiski peab komisjon vajalikuks selgitada, et lepingu täitmise nõude puudumine ei piira kaupleja õigust esitada tarbijale seadmete väljaandmise nõue. Arvestades vaidluse asjaolusid peab kaupleja seadmete tagastamise nõude esitamise korral tõendama, et 6.juunist 2022 lepingu ülevõtnud sideteenuse ettevõtjal sama nõue sama tarbija vastu puudub; samuti ei saa kaupleja tarbijalt nõuda seadmete demonteerimist ja kauplejale toimetamist tarbija kulul.

Komisjon peab vajalikuks selgitada kauplejale, et tsiviilkäibes oodatakse õiguste ja kohustuste

täitmisel hea usu põhimõtete järgimist (vt TsÜS § 138); õiguse teostamine ei ole lubatud seadusvastasel viisil, samuti selliselt, et õiguse teostamise eesmärgiks on kahju tekitamine teisele isikule.

Komisjonile on esitatud poolt e-kirjavaetus, milles kaupleja on 22.novembril 2022 tarbijale teatanud, et on analoogsetes asjades saanud tarbijavaidluste ametilt esimesed positiivsed lahendid. Kaupleja ei ole konkreetsetele lahenditele viidanud; komisjonile ei ole selliste lahendite olemasolu teada. Selliste väidete esitamise eesmärk on suure tõenäosusega eesmärgistatud tarbija eksitamisega, mis on tsiviilkäibes lubamatu.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja ei ole alates 6.juunist 2022 õigustatud esitama tarbijale kliendilepingu nr 303183 ja tootelepingu 303183 alusel lepingu täitmise nõudeid, sh tasu seadmete rendi eest. Tarbija nõue seadmete kasutamise tasunõude põhjendamatuse tuvastamises on põhjendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg

/allkirjastatud digitaalselt/